

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0824U002685

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 22-07-2024

Статус: Наказ про видачу диплома

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Ложешник Олександр Сергійович
2. Oleksandr Lozheshnyk

Кваліфікація: 032

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор філософії

Шифр наукової спеціальності: 032

Назва наукової спеціальності: Історія та археологія

Галузь / галузі знань: гуманітарні науки

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Історія та археологія

Дата захисту: 27-06-2024

Спеціальність за освітою: Історія

Місце роботи здобувача:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Сектор науки: Не застосовується

III. Відомості про дисертацію

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): ДФ 52.032.2024 / ID 5642

Повне найменування юридичної особи: Одеський національний університет імені І. І. Мечникова

Код за ЄДРПОУ: 02071091

Місцезнаходження: вул. Дворянська, буд. 2, Одеса, 65082, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Університетський

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Одеський національний університет імені І. І. Мечникова

Код за ЄДРПОУ: 02071091

Місцезнаходження: вул. Дворянська, буд. 2, Одеса, 65082, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Університетський

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 78.19, 78.09, 03.19.21, 03.29

Тема дисертації:

1. Чорноморське козацьке військо в Буго-Дністровському межиріччі наприкінці XVIII ст.: військова та господарська діяльність.
2. The Black Sea Cossack Host in the Bug-Dniester interfluvium at the end of the XVIII century: military and economic activities.

Реферат:

1. В сучасній Україні, коли в запеклих боях створюється нова демократична держава попри недолугі спроби російської федерації відновити імперію на наших теренах, все частіше постає питання про формування національної самосвідомості. Важливе місце в цьому процесі займає тема козацтва, яке протягом століть існувало як самобутній феномен, породжений українським народом, унікальна спільнота людей, об'єднаних боротьбою за свободу. Одним з найяскравіших осередків такої спільноти наприкінці XVIII ст. постало Військо вірних козаків (Чорноморське козацьке військо), яке проявляло зразки героїзму та відваги, допомагаючи

українцям усвідомлювати себе мужніми звитязцями, що власноруч прокладають свій шлях у майбуття. За нетривалий час перебування в Буго-Дністровському межиріччі козаки Чорноморського війська, як спадкоємці Війська Запорозького, не лише брали участь у боях на території межиріччя Південного Бугу й Дністра, а й стали активними та безпосередніми учасниками її колонізації й господарського освоєння. Об'єкт дослідження – Чорноморське військо під час його перебування в Буго-Дністровському межиріччі наприкінці XVIII ст. Предмет дослідження – історичні умови виникнення; військовий, соціальний та економічний аспекти функціонування Чорноморського війська; система життєдіяльності війська та колонізаційних процесів в Буго-Дністровському межиріччі. Об'єкт та предмет визначають мету дослідження, а саме об'єктивно та комплексно реконструювати подієву частину життєдіяльності Чорноморського війська у військовому і економічному відношеннях під час його перебування в Буго-Дністровському межиріччі впродовж кінця XVIII ст. з урахуванням надбань, втрат та перспектив сьогодення: висвітлити особливості формування та кількісного складу, визначити його місце та роль у військових діях під час російсько-турецької війни 1787-1791 рр., колонізації та господарському освоєнні південноукраїнського регіону. Хронологічні межі роботи охоплюють грудень 1787 р. – 1800 р. Нижня межа обумовлена переходом українських козаків з Прогноїв (Прогноївської паланки) до Васильківського урочища в гирлі Дніпра, де заклали військовий кіш (Васильківську Січ) та обранням на військовій раді кошовим отаманом Сидора Білого, що започаткувало формування Чорноморського війська на теренах, що входили в межі дисертаційної роботи. Верхня межа зумовлена інтеграцією козаків Чорноморського війська, що залишились в Буго-Дністровському межиріччі після переселення більшості чорноморців на Кубань, до міських та сільських станів. Територіальні межі визначаються землею, наданою Чорноморському війську в Буго-Дністровському межиріччі та на Кінбурнській стороні, й охоплюють сучасну територію Одеської (Березівський, Білгород-Дністровський та Одеський райони), Миколаївської (Баштанський, Вознесенський та Миколаївський райони), Херсонської (Скадовський та Херсонський райони), Запорізької (Пологівський район) областей та частини Молдови (Лівобережжя Дністра). Наукова новизна одержаних результатів зумовлена комплексним дослідженням історії Чорноморського війська під час його перебування в Буго-Дністровському межиріччі. Вперше: опрацьовано та опубліковано документи Державних архівів Одеської та Херсонської областей, що висвітлюють особливості формування Війська вірних козаків (Чорноморського війська) та оселення його козаків в Буго-Дністровському межиріччі; розглянуто причини зміни чисельності іррегулярного формування, джерела його поповнення; уточнено посадові обов'язки старшинського корпусу Чорноморського війська; складено на основі архівних матеріалів та історичної літератури XIX ст. список козацьких поселень, що існували в межах військової території на 1790-1792 рр., описано місцезнаходження поселень й заняття чорноморців, що в них проживали; створено мапу козацьких поселень за паланками та ідентифіковано їх розміщення на мапі України.

2. In modern Ukraine, as a new democratic state is being formed amidst fierce battles despite the clumsy attempts of the Russian Federation to restore its empire in our territories, the question of forming national self-awareness arises more and more often. An important part of this process is the theme of cossackdom, which for centuries existed as a unique phenomenon born from the Ukrainian people, a unique community of people united by the struggle for freedom. One of the most vivid centers of such community at the end of the XVIII century was the Host of Loyal Cossacks (Black Sea Cossack Host), which showed examples of heroism and courage, helping Ukrainians realize themselves as brave victors who pave their own path to the future. During their brief stay in the Bug-Dniester interfluvium, the cossacks of the Black Sea Host, as heirs of the Zaporozhian Host, not only took part in battles on the territory between the Southern Bug and the Dniester rivers but also became active and direct participants in its colonization and economic development. The object of the research is the Black Sea Host during its stay in the Bug-Dniester interfluvium at the end of the XVIII century. The subject of the research is the historical conditions of emergence; military, social, and economic aspects of the functioning of the Black Sea Host; the life system of the host and colonization processes in the Bug-Dniester interfluvium. The object and subject determine the purpose of the study, the objective and comprehensive reconstruction of the eventful part of the life of the Black Sea Host in military and economic terms during its stay in the Bug-Dniester interfluvium at the end of the XVIII

century, taking into account achievements, losses, and present prospects: to highlight the features of formation and numerical composition, determine its place and role in military actions during the Russo-Turkish War of 1787–1791s, colonization, and economic development of the southern Ukrainian region. The chronological boundaries of the work cover December 1787 – 1800s. The lower boundary is determined by the transition of Ukrainian Cossacks from Prohnoyiv (Prohnoyivska Palanka) to Vasylkiv tract at the mouth of the Dnipro river, where they established a military Kish (Vasylkiv Sich) and the election of Sydir Bily as the Kosh ataman, which marked the formation of the Black Sea Host on the territories included in the dissertation work. The upper boundary is determined by the integration of Cossacks of the Black Sea Host who remained in the Bug-Dniester interfluvium after the majority of Black Sea Cossacks resettled to Kuban, into urban and rural estates. The territorial boundaries are determined by the land granted to the Black Sea Host in the Bug-Dniester interfluvium and on the Kinburn side, covering the modern territory of Odesa (Bereziv, Bilhorod-Dnistrov, and Odesa districts), Mykolaiv (Bashtan Voznesensk, and Mykolaiv districts), Kherson (Skadovsk and Kherson districts), Zaporizhzhia (Pologivsk district) regions, and part of Moldova (Left bank of the Dniester). The scientific novelty of the obtained results is determined by the comprehensive study of the history of the Black Sea Host during its stay in the Bug-Dniester interfluvium. For the first time, documents from the State archives of Odesa and Kherson regions have been processed and published, which highlight the peculiarities of the formation of the Host of loyal cossacks (Black Sea Cossack Host) and the settlement of its cossacks in the Bug-Dniester interfluvium; the reasons for changes in the numerical strength of the irregular formation, its sources of replenishment have been considered; the duties of the senior corps of the Black Sea Host have been clarified; based on archival materials and historical literature of the XIX century, a list of Cossack settlements that existed within the military territory in 1790–1792s has been compiled, the location of settlements and the occupations of the Black Sea Cossacks living in them have been described; a map of Cossack settlements by palankas has been created and their placement on the map of Ukraine has been identified.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Нове вирішення актуального наукового завдання

Публікації:

- Ложешник О. Початковий етап формування Чорноморського війська в Буго-Дністровському межиріччі. Чорноморська минувшина: записки Відділу історії козацтва на Півдні України. Одеса, 2023. Вип.18. С. 16–24.
- Ложешник О. Забезпечення зброєю козаків Чорноморського війська під час російсько-турецької війни 1787–1791 рр. Старожитності Лукомор'я. 2022. № 3 (12). С. 5–16.
- Ложешник О. Паланковий устрій Чорноморського війська. Чорноморська минувшина: записки Відділу історії козацтва на Півдні України. Одеса, 2022. Вип. 17. С. 110–116.
- Ложешник О. С. Чорноморське козацьке військо в межиріччі Південного Бугу та Дністра: історіографія питання. Чорноморська минувшина: записки Відділу історії козацтва на Півдні України. 2020. Вип.15. С. 100–112.
- Ложешник О. С. Очаківська кампанія в долі Чорноморського війська. Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету. 2019. Вип. 52. Т. 4. С. 28–32.

Наукова (науково-технічна) продукція: аналітичні матеріали

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Планується до впровадження

Зв'язок з науковими темами: 0116U005559 0122U200054

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Гончарук Тарас Григорович

2. Taras Honcharuk

Кваліфікація: д. і. н., професор, 07.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Одеський національний університет імені І. І. Мечникова

Код за ЄДРПОУ: 02071091

Місцезнаходження: вул. Дворянська, буд. 2, Одеса, 65082, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Університетський

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Мільчев Володимир Іванович

2. Volodymyr Milchev

Кваліфікація: д.і.н., професор, 07.00.06

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Запорізький національний університет

Код за ЄДРПОУ: 02125243

Місцезнаходження: вул. Жуковського, буд. 66, Запоріжжя, Запорізький р-н., 69600, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Університетський

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Сокирко Олексій Григорович
2. Oleksii Sokyрко

Кваліфікація: к. і. н., доцент, 07.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Код за ЄДРПОУ: 02070944

Місцезнаходження: вул. Володимирська, буд. 60, Київ, 01033, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Університетський

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Бачинська Олена Анатоліївна
2. Olena Bachynska

Кваліфікація: д. і. н., професор, 07.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Одеський національний університет імені І. І. Мечникова

Код за ЄДРПОУ: 02071091

Місцезнаходження: вул. Дворянська, буд. 2, Одеса, 65082, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Університетський

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Полторак Володимир Миколайович
2. Volodymyr Poltorak

Кваліфікація: к. і. н., доцент, 07.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-6336-9150

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Одеський національний університет імені І. І. Мечникова

Код за ЄДРПОУ: 02071091

Місцезнаходження: вул. Дворянська, буд. 2, Одеса, 65082, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Університетський

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Музичко Олександр Євгенович

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Музичко Олександр Євгенович

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Лукашук Світлана Борисівна

Реєстратор

УкрІНТЕІ

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна